

Марінов Євген Ангелов*магістр**Національний авіаційний університет***Marinov Yevhen***Master's Degree**National Aviation University*

DOI: 10.25313/2520-2294-2024-9-10330

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ: ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РИЗИКІВ І МОЖЛИВОСТЕЙ

THE IMPACT OF GLOBALIZATION ON THE DEVELOPMENT OF TRANSPORT LOGISTICS: ECONOMIC ANALYSIS OF RISKS AND OPPORTUNITIES

Анотація. Вступ. З лібералізацією та глобалізацією світової торгівлі транспортна логістика набуває все більшого значення для підтримки ефективності, результативності та доданої вартості торговельної діяльності. Все це можливо завдяки впровадженню та застосуванню транспортної логістики на більш широкому рівні. Тенденція до глобалізації, яка чітко простежується в сучасному світі, є рушійною силою інтенсивного розвитку систем транспортної логістики. Процеси глобалізації, інтернаціоналізації та транснаціоналізації, що відбуваються у світовій економіці, значно підвищили роль транспортної логістики як сполучного елемента в бізнес-системах і підкреслили необхідність формування та оптимізації міжнародних транспортно-логістичних систем. Як невід'ємна частина економіки, транспортна логістика відіграє важливу роль у впливі на ринки, торгівлю і промисловість. Її значення постійно зростає з економічним розвитком і глобалізацією. За останні шість років обсяг транспортно-логістичних послуг подвоївся, що свідчить про її стрімкий розвиток. Проте, щоб зрозуміти важливість транспортної логістики, необхідно дослідити та проаналізувати її вплив на економічні процеси. На сучасному етапі економічного розвитку транспортна галузь є одним із головних факторів глобалізації міжнародної торгівлі та транснаціональних корпорацій, адже розвиток міжнародних і національних ринків завжди передбачає вільний рух товарів і ресурсів. Оскільки світова економіка зростає та розвивається транспортна інфраструктура, важливо враховувати вплив транспортної логістики на торгівлю та економіку в цілому. Оскільки вирішення проблем розвитку транспортної логістики на глобалізаційному рівні спрямоване на оптимізацію та ефективне управління транспортно-логістичними процесами, актуальним є дослідження ризиків та можливостей транспортної логістики й сучасних тенденцій її розвитку.

Мета. Метою статті є визначення ролі та значення ринку транспортної логістики у світовому господарстві на основі характеристики динаміки обсягу послуг, висвітлення впливу глобалізаційних факторів, що визначають розвиток транспортної логістики, виявлення ризиків та можливостей перспектив розвитку, висвітлення взаємозв'язку та взаємовпливу процесів глобалізації та міжнародної транспортної логістики, охарактеризувавши вимоги здійснення подальшої глобалізації транспортно-логістичних процесів.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є наукові праці авторів, які досліджували вплив глобалізації на розвиток транспортної логістики; статистична інформація Державної служби статистики України (Держстату), Євростату, дані Світового банку, звітно-аналітична інформація міжнародних і вітчизняних логістичних асоціацій, відомчі матеріали Міністерства інфраструктури України. В процесі дослідження використано такі методи: метод абстрагування (для вивчення теоретичних основ і визначення напрямів дослідження впливу глобалізації на розвиток транспортної логістики); табличний, графічний (для візуалізації результатів дослідження явищ, процесів і закономірностей); аналіз порівняння (для опрацювання статистичних даних); метод головних компонент (для визначення глобалізаційних факторів впливу на розвиток транспортної логістики); методи економіко-статистичного аналізу (для виявлення тенденцій розвитку ринку логістичних послуг).

Результати. Дослідження присвячене аналізу того, як глобалізаційні процеси впливають на розвиток транспортної логістики. Досліджено наслідки впливу глобалізаційних перетворень для транспортної логістики. Зазначено, що глобалізація виступає потужним двигуном для розвитку міжнародної транспортної логістики, створюючи нові можливості та виклики.

Визначено основні аспекти впливу глобалізації на транспортну логістику, зокрема, збільшення обсягу міжнародної торгівлі, розвиток мультимодальних перевезень, цифровізація та автоматизація, зростання екологічної свідомості, уніфікація стандартів та регуляторних вимог, зростання конкуренції та вимоги до ефективності, розвиток е-комерції, геополітичні ризики, зміна споживчих очікувань. Було визначено, що глобалізація трансформує транспортну логістику, спонукаючи її адаптуватися до нових реалій, підвищуючи її технологічність, ефективність і здатність швидко реагувати на зміну. Досліджено транспортний сектор, який є одним з основних факторів глобалізації як міжнародної торгівлі, так і транснаціональних компаній, оскільки розвиток міжнародних та внутрішніх ринків у всі часи супроводжувався вільним переміщенням товарів та ресурсів. Разом з тим, в дослідженні було виявлено, що логістика впливає не лише на обсяги торгівлі, але й на обсяги світового ВВП, що підкреслює її значущість для загального стану глобальної економіки. За результатами було встановлено, що розвиток логістики сприяє збільшенню обсягів торгівлі та економічному зростанню. Проаналізовано значення індексу ефективності логістики обраних країн за 2007–2023 рр. і засвідчено непропорційність складників індексу для України з огляду на недостатню якість торговельно-транспортної інфраструктури та низьку ефективність митного і прикордонного оформлення. Виокремлено основні тенденції розвитку логістики в умовах глобалізації. Визначено, що глобалізація значно трансформувала транспортну логістику, створюючи як нові можливості, так і низку ризиків, що потребують аналізу. Зазначено, що вплив глобалізації на розвиток транспортної логістики є двояким: з одного боку, вона відкриває нові можливості для міжнародної торгівлі, інтеграції ринків і впровадження нових технологій, а з іншого боку, створює ризики, пов'язані з економічною, політичною, екологічною та технологічною невизначеністю. Проаналізовано найважливіші глобальні тренди, які безпосередньо впливають на напрями та перспективи розвитку транспортно-логістичного потенціалу.

Перспективи. Подальші дослідження можуть бути зосереджені на трансформації транспортно-логістичної системи на міжнародному рівні шляхом розширення транспортних мереж, розвитку інтермодальних транспортних систем, удосконалення транспортної інфраструктури, технологічних інновацій, ролі регіональної інтеграції, що дозволить прискорити глобальні транспортні потоки.

Ключові слова: глобалізація, логістика, інфраструктура, транспорт, трансформації, світовий ринок, міжнародна торгівля, індекс ефективності логістики, ризики, можливості.

Summary. Introduction. With the liberalization and globalization of world trade, transport logistics is becoming increasingly important to support the efficiency, effectiveness and added value of trade activities. All this is possible through the implementation and application of transport logistics on a broader level. The trend towards globalization, which is clearly visible in the modern world, is the driving force behind the intensive development of transport logistics systems. The processes of globalization, internationalization and transnationalization taking place in the world economy have significantly increased the role of transport logistics as a linking element in business systems and emphasized the need to form and optimize international transport and logistics systems. As an integral part of the economy, transport logistics plays an important role in influencing markets, trade and industry. Its importance is constantly growing with economic development and globalization. Over the past six years, the volume of transport and logistics services has doubled, which is evidence of its rapid development. However, in order to understand the importance of transport logistics, it is necessary to study and analyze its impact on economic processes. At the current stage of economic development, the transport industry is one of the main factors in the globalization of international trade and transnational corporations, as the development of international and national markets always involves the free movement of goods and resources. As the global economy grows and the transport infrastructure develops, it is important to take into account the impact of transport logistics on trade and the economy as a whole. As the solution to the problems of transport logistics development at the globalization level is aimed at optimizing and efficiently managing transport and logistics processes, it is important to study the risks and opportunities of transport logistics and current trends in its development.

Purpose. The purpose of the article is to determine the role and importance of the transport logistics market in the world economy based on the characteristics of the dynamics of the volume of services, to highlight the impact of globalization factors determining the development of transport logistics, to identify risks and opportunities for development prospects, to highlight the relationship and mutual influence of globalization and international transport logistics, and to characterize the requirements for further globalization of transport and logistics processes.

Materials and Methods. The research materials are scientific works of authors who have studied the impact of globalization on the development of transport logistics; statistical information of the State Statistics Service of Ukraine (Ukrstat), Eurostat, World Bank data, reporting and analytical information of international and domestic logistics associations, departmental materials of the Ministry of Infrastructure of Ukraine. The following methods were used in the study: abstraction method (to study the theoretical foundations and determine the directions of research on the impact of globalization on the development of transport logistics); tabular, graphical (to visualize the results of the study of phenomena, processes and patterns); comparison analysis (to process statistical data); principal component analysis (to determine globalization factors influencing the development of transport logistics); methods of economic and statistical analysis (to identify trends in the development of the logistics services market).

Results. The study analyzes how globalization processes affect the development of transport logistics. The consequences of the impact of globalization transformations on transport logistics are investigated. It is noted that globalization is a powerful engine for the development of international transport logistics, creating new opportunities and challenges. The main aspects of the impact of globalization on transport logistics are identified, in particular, an increase in international trade, the development

of multimodal transportation, digitalization and automation, growing environmental awareness, unification of standards and regulatory requirements, increased competition and efficiency requirements, the development of e-commerce, geopolitical risks, and changing consumer expectations. It was determined that globalization is transforming transport logistics, encouraging it to adapt to new realities, increasing its manufacturability, efficiency and ability to respond quickly to change. The transport sector, which is one of the main factors in the globalization of both international trade and multinational companies, is studied, as the development of international and domestic markets has always been accompanied by the free movement of goods and resources. At the same time, the study found that logistics affects not only trade volumes but also global GDP, which emphasizes its importance for the overall state of the global economy. The study found that the development of logistics contributes to increased trade and economic growth. The values of the logistics efficiency index of the selected countries for 2007–2023 are analyzed and the disproportionality of the index components for Ukraine is shown, given the insufficient quality of trade and transport infrastructure and low efficiency of customs and border clearance. The main trends in the development of logistics in the context of globalization are highlighted. It is determined that globalization has significantly transformed transport logistics, creating both new opportunities and a number of risks that require analysis. It is noted that the impact of globalization on the development of transport logistics is twofold: on the one hand, it opens up new opportunities for international trade, market integration and the introduction of new technologies, and on the other hand, it creates risks associated with economic, political, environmental and technological uncertainty. The most important global trends that directly affect the directions and prospects for the development of transport and logistics potential are analyzed.

Discussion. Further research can focus on the transformation of the transport and logistics system at the international level by expanding transport networks, developing intermodal transport systems, improving transport infrastructure, technological innovations, and the role of regional integration, which will accelerate global traffic flows.

Key words: globalization, logistics, infrastructure, transport, transformation, global market, international trade, logistics performance index, risks, opportunities.

Постановка проблеми. Розвиток та збільшення розмірів глобальних і національних транспортно-логістичних комплексів, створення континентальних транспортно-інформаційних систем, ускладнення їх структур і взаємозв'язків, використання новітніх технологій та інновацій, електронних комунікацій, які глибоко вкорінюються в транспортні системи — все це свідчить про вплив глобальної всесвітньої мережі на світовий економічний простір та необхідність розробки специфічних підходів до планування та управління транспортно-логістичним комплексом на національному, регіональному та глобальному рівнях.

У сучасному світі роль транспортної логістики в національних, галузевих і корпоративних економіках продовжує зростати в міру посилення глобалізації та конкуренції, а також ускладнення інформаційних, товарних і фінансових потоків. Глобальні причини розвитку транспортної логістики полягають у тому, що розширення міжнародних інтермодальних транспортних мереж супроводжується зміщенням пріоритетів в обслуговуванні в бік зниження ризику порушення безперервності вантажних і пасажирських перевезень. Така ситуація ставить перед ключовими країнами виклик щодо забезпечення зростання транспортно-логістичного сектору як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках. Аналіз тенденцій на світовому ринку транспортної логістики є одним з перших кроків на шляху до вирішення цієї проблеми.

Глобальна трансформація світової торгівлі, спричинена війною в Україні, вплинула на структуру наявних ланцюгів постачання. Так, у 2022 р. порівняно з попереднім роком кількість транспортних за-

собів, які перетнули кордони України з країнами ЄС, зросла на 21% (зокрема, через кордон з Румунією пройшло на 64% більше транспортних засобів). За обсягами імпорту лідирує автомобільний транспорт (близько 11 млн. тонн), на другому місці — залізничний транспорт з обсягом близько 10 млн. тонн.

У короткостроковій і довгостроковій перспективі очікується подальше зростання обсягів міжнародних і транзитних вантажоперевезень до ЄС. У 2022 р. український експорт повністю перемістився до ЄС, який став першим торговим партнером України у 2022 р., а його частка експорту значно зросла з 40,4% на початку 2022 р. до 68,8% у листопаді 2022 р. Експорт до Польщі — до 68,8% у листопаді 2022 р. \$6,2 млрд. або 15,2%, до Румунії — \$3,5 млрд. США або 8,6%, до Угорщини — 2,1 млрд. доларів США або 5,2%.

Формування транзитних транспортних потоків визначається активним розвитком нових ініціатив, спрямованих на створення нових міжнародних транспортних коридорів на заміну існуючим в умовах геополітичної перебудови економіки. Одним із дієвих методів підвищення ефективності зовнішньоекономічних відносин є використання та координація логістичних механізмів. Зі стрімким розвитком світової економіки, появою нових технологій і посиленням міжнародної інтеграції, транспортна логістика переживає період значних трансформацій. Тенденція глобалізації сучасних світових ринків, інтенсивний науково-технічний прогрес і подальший розвиток міжнародного поділу праці підвищують важливість управління потоковими процесами, а також досліджень і розробок у цій галузі. Тому необхідно оцінити вплив глобалізації на розвиток транспорт-

ної логістики та визначити ризики та можливості з урахуванням нових реалій та сучасних викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у розвиток теорії та практики впливу глобалізації на розвиток транспортної логістики здійснили такі науковці, як Ю. В. Стащенко [1], О. С. Хмелевський [2], Т. Є. Сігаєва та В. І. Місюкевич [12], Н. Г. Калюжна [13]. Такі автори як Н. І. Новальська, В. В. Клименко, О. І. Москаленко С. В. Селіщев [14] досліджували особливості трансформації транспортно-логістичних послуг в Україні. Привернули до себе уваги роботи О. Парфентьева [16] щодо вимірювання ефективності логістики та транспорту в умовах глобалізації та ін. Разом з тим, протягом останніх років сектор транспортної логістики привернув особливу увагу і залишається актуальними, деякі питання ще залишилися маловивченими, зокрема, яким чином вплив глобалізації трансформує транспортну логістику, що дасть змогу відкрити нові можливості для міжнародної торгівлі, інтеграції ринків і впровадження нових технологій; які глобальні тренди безпосередньо впливатимуть на напрями та перспективи розвитку транспортно-логістичного потенціалу.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення ролі та значення ринку транспортної логістики у світовому господарстві на основі характеристики динаміки обсягу послуг, висвітлення впливу глобалізаційних факторів, що визначають розвиток транспортної логістики, виявлення ризиків та можливостей перспектив розвитку, висвітлення взаємозв'язку та взаємовпливу процесів глобалізації на розвиток транспортної логістики, охарактеризувавши вимоги здійснення подальшої глобалізації транспортно-логістичних процесів.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є наукові праці авторів, які досліджували вплив глобалізації на розвиток транспортної логістики; статистична інформація Державної служби статистики України (Держстату), Євростату, дані Світового банку, звітно-аналітична інформація міжнародних і вітчизняних логістичних асоціацій, відомчі матеріали Міністерства інфраструктури України. В процесі дослідження використано такі методи: метод абстрагування (для вивчення теоретичних основ і визначення напрямів дослідження впливу глобалізації на розвиток транспортної логістики); табличний, графічний (для візуалізації результатів дослідження явищ, процесів і закономірностей); аналіз порівняння (для опрацювання статистичних даних); метод головних компонент (для визначення глобалізаційних факторів впливу на розвиток транспортної логістики); методи економіко-статистичного аналізу (для виявлення тенденцій розвитку ринку логістичних послуг).

Виклад основного матеріалу. Структурні зміни, що характеризують глобальне міжнародне виробництво та торгівлю, зумовлені стрибками в еволюції

світової транспортної галузі. Закони й правила цього ринку мають свої особливості, які постійно змінюються під впливом багатьох різноманітних факторів. На сучасному етапі економічного розвитку транспортно-логістична галузь є одним з основних елементів процесу глобалізації як міжнародної торгівлі, так і транснаціональних корпорацій, оскільки розвиток міжнародних ринків і нації завжди супроводжується вільним рухом ресурсів, товарів і послуг [1].

Глобальні та національні події, такі як зміни економічної політики, інфляція та фінансові кризи, мають значний вплив на діяльність та структуру окремих компаній. Глобалізація, яка включає вільний рух капіталу, товарів, послуг і робочої сили через кордони, також відіграє важливу роль у зміні середовища будь-якого бізнесу, зокрема, транспортної логістики [2, с. 29].

Процеси глобалізації, інтернаціоналізації та транснаціоналізації, що відбуваються у світовій економіці, суттєво підвищили роль транспортної логістики як ланки системи міжнародної торгівлі, підкресливши необхідність формування та оптимізації міжнародної транспортно-логістичної системи. Економічна інтеграція та багатостороннє співробітництво є способами забезпечення адекватного та гнучкого реагування на зміни споживчих уподобань та координації транспортної інфраструктури.

Ринок транспортно-логістичних послуг нині стрімко розвивається завдяки розширенню економічних зв'язків та міжнародної співпраці. Основною рушійною силою ринку транспортно-логістичних послуг є глобалізація компаній-клієнтів, зосередження на ключових компетенціях і аутсорсинг непрофільних сфер, скорочення ланцюжків постачання та оптимізація витрат у таких областях, скорочені життєві цикли продукту та нові маркетингові методи.

Враховуючи світовий досвід та сучасні тенденції світового ринку транспортно-логістичних послуг, Україна перебуває на етапі становлення та консолідації галузі та значно поступається західним країнам за якістю та комплексністю послуг, що надаються громадським транспортом та логістичними компаніями.

Водночас споживачі та логістичні оператори дуже зацікавлені у розширенні транспортно-логістичних послуг в Україні. Комплексний характер транспортної логістики у світовій економіці визначається як на національному, так і на міжнародному рівнях, що може підкреслювати її універсальну функцію координації умовно розділених потоків матеріалів між собою на глобальному, міжнародному та національному рівнях. Розвиток глобальної транспортної логістики визначається такими факторами:

- глобальне економічне зростання та поширення нових технологій;
- розвиток та інтеграція регіональних макроекономічних структур, нові можливості для формування глобальних ланцюгів постачання (каналів);

– впровадження деякими країнами правових процедур для прискорення транспортної логістики та зниження витрат.

Вплив глобалізації на розвиток транспортної логістики характеризується прагненням сприяти (шляхом надання відповідних теоретичних і прикладних інструментів) переходу національного підприємництва від централізації та спеціалізації всередині економіки окремих країн до інтеграції в глобальну ринкову економіку. Вплив глобалізації на розвиток транспортної логістики допомагає знайти шляхи та форми ефективного руху сировини на світовому ринку та забезпечити глибоку інтеграцію національних економік у систему глобальних економічних відносин [3, с. 61].

Глобалізація є сильною рушійною силою для розвитку міжнародних транспортних логістичних послуг, створюючи нові можливості та виклики. Нижче наведено основні шляхи впливу глобалізації на розвиток транспортної логістики (рис. 1).

Процеси глобалізації відіграють важливу роль у формуванні ефективних механізмів логістичного управління вітчизняними підприємствами. Ці процеси створюють позитивний зовнішній вплив, впроваджуючи передові технології розвинених країн (Швейцарія, Японія, США, Канада, Австралія та Китай) у діяльність компаній інших країн (Латинська Америка, Африка, Азія та Східна Європа). (Європа). Крім того, глобалізація допомагає оптимізувати виробничі витрати компаній у різних країнах через посилення транскордонної конкуренції на розвинених ринках і ринках, що розвиваються (наприклад,

у Китаї, Тайвані, Південній Кореї, Японії). Також очікується, що відомі бренди перенесуть свої виробничі майданчики з розвинених країн (США, Канада, Японія, Швейцарія, Південна Корея, Німеччина, Австралія) до країн, що розвиваються (Китай, Тайвань, Сінгапур, Україна), де сировина та вартість робочої сили є дешевшими [4, с. 104].

Зменшення транспортно-логістичних витрат та покращення бізнес-процесів відіграє важливу роль у розвитку сучасних бізнес-структур і основними факторами, що на неї впливають, є:

- Зниження витрат. Глобалізація виробництва та легкий доступ до сировини та дешевої робочої сили створили складні глобальні ланцюги постачання. Це означає, що компоненти продукції часто переміщуються між різними країнами з використанням 3PL та 4PL технологій, що дозволяє більш ефективно використовувати ресурси та заощаджувати кошти.
- Сприяння міжнародній торгівлі. Ефективна логістична інфраструктура, така як порти та аеропорти, сприяє міжнародній торгівлі. Це дозволяє компаніям легко переміщувати товари між країнами, сприяючи розширенню ринків та інтеграції.
- Конкурентна перевага. Розвиток логістики допомагає компаніям оптимізувати виробництво та підвищити якість товарів і послуг.

Сьогодні час виходу на ринок є важливою конкурентною перевагою, і сильна транспортна логістика може допомогти досягти цього. Загалом, транспортна логістика є фундаментальним інструментом для розвитку торговельних структур, стимулюван-

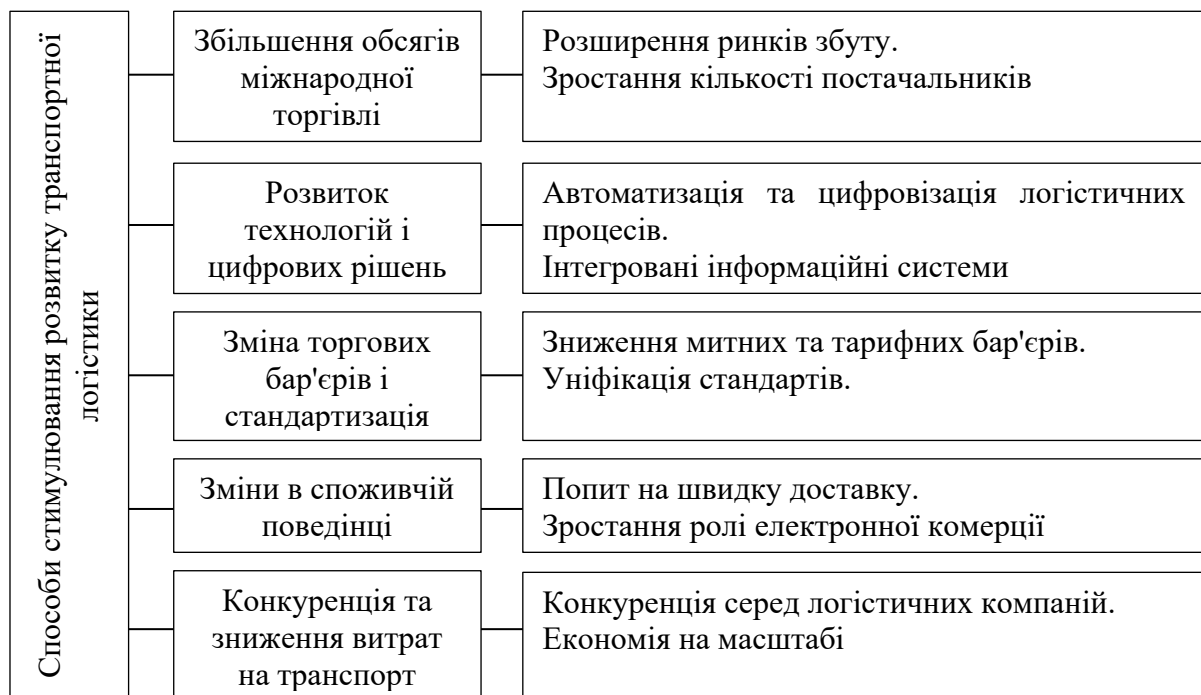

Рис. 1. Способи стимулювання розвитку транспортної логістики в контексті впливу глобалізації

Джерело: розроблено автором

ня виробництва і торгівлі та перетворення ринків з внутрішніх на транскордонні. Сучасні тенденції глобалізації мають значний вплив на транспортну логістику, включаючи структури, процеси й технології. Основні аспекти цього впливу наведені в табл. 1.

Таким чином, глобалізація трансформує транспортну логістику, змушуючи її адаптуватися до нових реалій, покращуючи технології, ефективність і здатність швидко реагувати на зміни. Останні події на світовому ринку логістики демонструють значне зростання галузі та її важливість для світової економіки: до 2023 р. ринок логістики сягне 11,27 трлн. доларів США, демонструючи зростаюче значення галузі для світової економіки. При цьому всього шість років тому ринок логістики був лише вдвічі меншим, що свідчить про швидкий розвиток цієї галузі.

Найбільше зростання відбудеться у 2021 та 2022 рр.: ринок транспортної логістики спостерігатиме значне зростання, досягнувши 8,43 трлн. доларів США у 2021 р., що відобразить зростання попиту на транспортно-логістичні послуги через ве-

ликі торгівлі операції та економічне відновлення; до 2022 р. цей ринок продовжує зростати, досягнувши 10,68 трлн. доларів США. досягнувши 10,68 трлн. дол. Загалом ці дані вказують на те, що транспортна логістика стає все більш важливим сектором виробництва та торгівлі в глобальній економіці (рис. 2).

Хоча транспортна логістика впливає на всі сфери соціально-економічного життя, емпіричні методи можуть підтвердити, що логістика є важливим інструментом ринкової економіки, оскільки вона безпосередньо впливає на виробництво, комерцію. Важливість транспортної логістики як інструменту розвитку виробництва і торгівлі підтверджується статистичними даними [6, с. 69]. Для цього порівнюємо обсяги виробництва та торгівлі з використанням транспортної логістики за останні п'ять років (рис. 3).

Статистика чітко показує взаємозв'язок між торгівлею, світовим ВВП та транспортно-логістичним сектором у 2019–2023 рр. Дані показують, що обсяги світової торгівлі коливалися, ймовірно, через глобальну економічну та політичну ситуацію,

Таблиця 1

Основні аспекти впливу глобалізації на транспортну логістику

Тенденції глобалізації	Характерна особливість
Збільшення обсягу міжнародної торгівлі	Глобалізація призвела до збільшення обсягів торгівлі між країнами, що вимагає більш розвиненої та ефективної транспортної логістики. Транспортні системи повинні адаптуватися до великих обсягів товарів, що переміщуються між континентами та всередині країн. Це призвело до збільшення розвитку інфраструктури, такої як порти, аеропорти, залізниці та автомобільні дороги.
Розвиток мультимодальних перевезень	Глобальні ланцюги постачання все частіше використовують інтермодальні перевезення, які поєднують кілька видів транспорту (морський, залізничний, автомобільний і повітряний) для підвищення ефективності. Це оптимізує витрати і скорочує час.
Цифровізація та автоматизація	Технологічний прогрес зробив діджиталізацію ключовим елементом сучасної логістики. Технологічні інновації, такі як штучний інтелект, інтернет речей (IoT), блокчейн і великі дані, допомагають автоматизувати транспортно-логістичні процеси та забезпечити прозорість і ефективність. Технології дозволяють здійснювати моніторинг вантажу в режимі реального часу, запобігати перебоєм та оптимізувати маршрути.
Зростання екологічної свідомості	Глобалізація змушує компанії приділяти більше уваги екологічним стандартам. Логістична галузь активно впроваджує заходи зі скорочення викидів парникових газів, використовує альтернативні джерела енергії та електромобілі, будує «зелені» логістичні коридори.
Уніфікація стандартів та регуляторних вимог	Глобалізація спонукає країни до гармонізації стандартів і спрощення митних процедур. Це знижує бар'єри для міжнародних перевезень, спрощує документообіг і прискорює переміщення товарів через кордони.
Зростання конкуренції та вимоги до ефективності	Глобалізація посилила конкуренцію між транспортно-логістичними компаніями, які тепер конкурують на міжнародних ринках. Це змусило компанії оптимізувати свою діяльність, зменшити витрати та підвищити швидкість обслуговування.
Розвиток е-комерції	Стрімке зростання електронної комерції, зумовлене глобалізацією, має значний вплив на транспортну логістику. Попит на швидку, точну та надійну доставку зростає, особливо у сфері доставки «останньої милі». Транспортно-логістичні компанії розробляють нові рішення для обробки великих обсягів дрібних посилок.
Геополітичні ризики	Глобалізація боротьби з впливом геополітичних факторів на транспортну логістику. Політичні конфлікти, санкції та зміни умов торгівлі можуть порушувати ланцюги постачання і збільшувати перебої в транспортуванні товарів.
Зміна споживчих очікувань	Глобалізація також змінила очікування споживачів щодо транспортної логістики. Споживачі очікують швидкої доставки з мінімальними витратами, навіть якщо товари доставляються з іншого континенту.

Джерело: розроблено автором на основі [1–4]

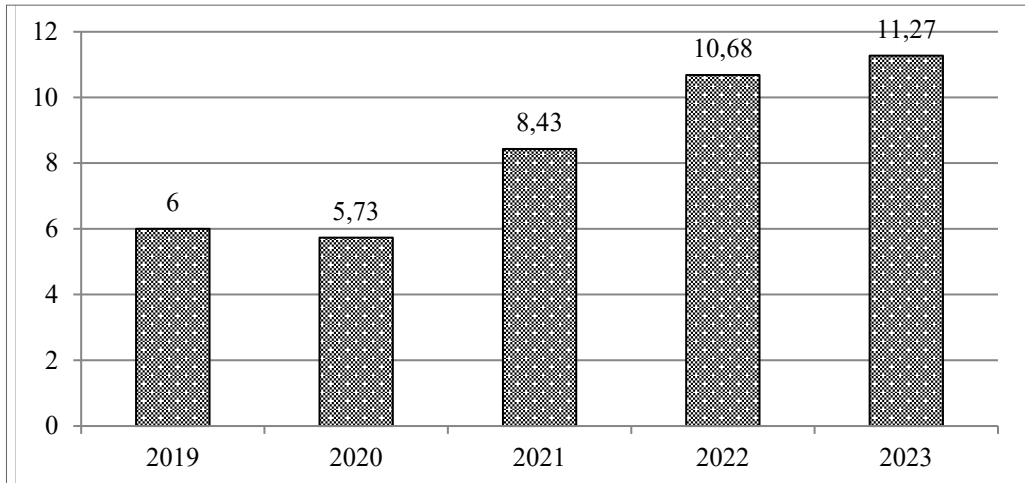

Рис. 2. Динаміка світового ринку транспортної логістики за 2019–2023 рр., трлн. дол. США
Джерело: [5]

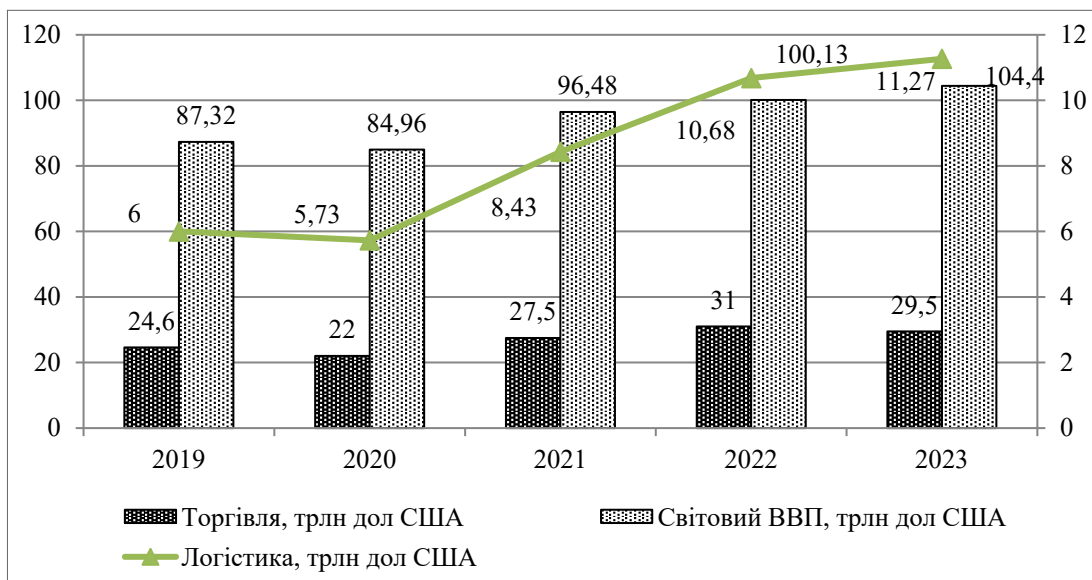

Рис. 3. Порівняння обсягів торгівлі, виробництва та транспортної логістики за 2019–2023 рр.
Джерело: [5; 7]

знижуючись у 2020 р., але потім зростали, досягнувши піка у 2022 р.

Світовий ВВП стабільно зростає, що відображає загальний стан глобальної економіки. Найбільш помітним є зростання транспортно-логістичного сектору, яке було стабільним протягом усього періоду, особливо між 2020 і 2023 р. що підкреслює зростаючу роль логістики в підтримці торгівлі та виробництва в усьому світі.

Ці дані надають статистичну підтримку важливості транспортної логістики у розвитку світової економіки, виробництва та торгівлі. Одним з ключових елементів логістики є транспорт. Розвиток транспортної інфраструктури в процесі глобалізації відіграв важливу роль у зв'язку країн зі світовою економікою. Транспортні витрати та ефективність набули великого значення для всіх країн. У структурі вантажних перевезень країн-членів ЄС на автомо-

більний транспорт припадає понад дві третини всіх вантажних перевезень, і його лідерство залишиться беззаперечним у період з 2010 по 2021 рік. Зокрема, на автомобільний транспорт припадатиме 75,7% у 2010 р. та 77,4% у 2021 р. Навіть у країнах ЄС, що межують з Україною, на автомобільний транспорт припадає значна частка вантажних перевезень. При цьому частка автомобільних вантажних перевезень польських перевізників у загальному обсязі вантажних перевезень в ЄС у 2013–2020 рр. становила 10–12%. У всіх досліджуваних країнах на залізничний транспорт припадало менше ніж 20% від загального обсягу залізничних вантажних перевезень. Винятком є Словаччина, де 26,1% всіх вантажів перевозиться залізницею. В Україні частка залізничного транспорту у вантажних перевезеннях така ж, як і в Угорщині (див. рис. 4).

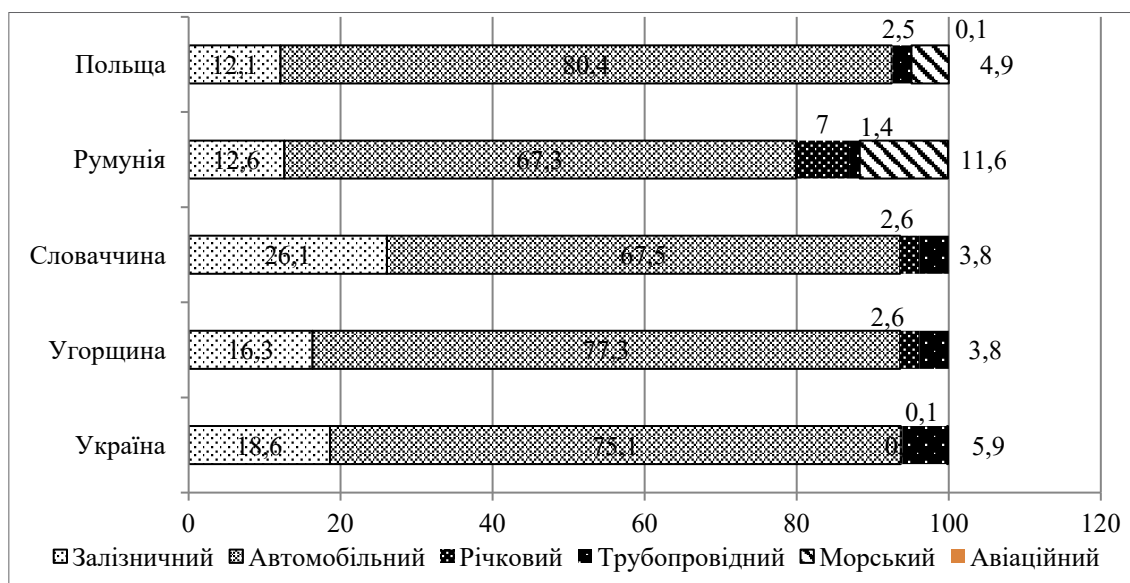

Рис. 4. Структура вантажних перевезень за видами транспорту в окремих країнах ЄС та Україні у 2023 р., %
Джерело: сформовано автором на основі [8–9]

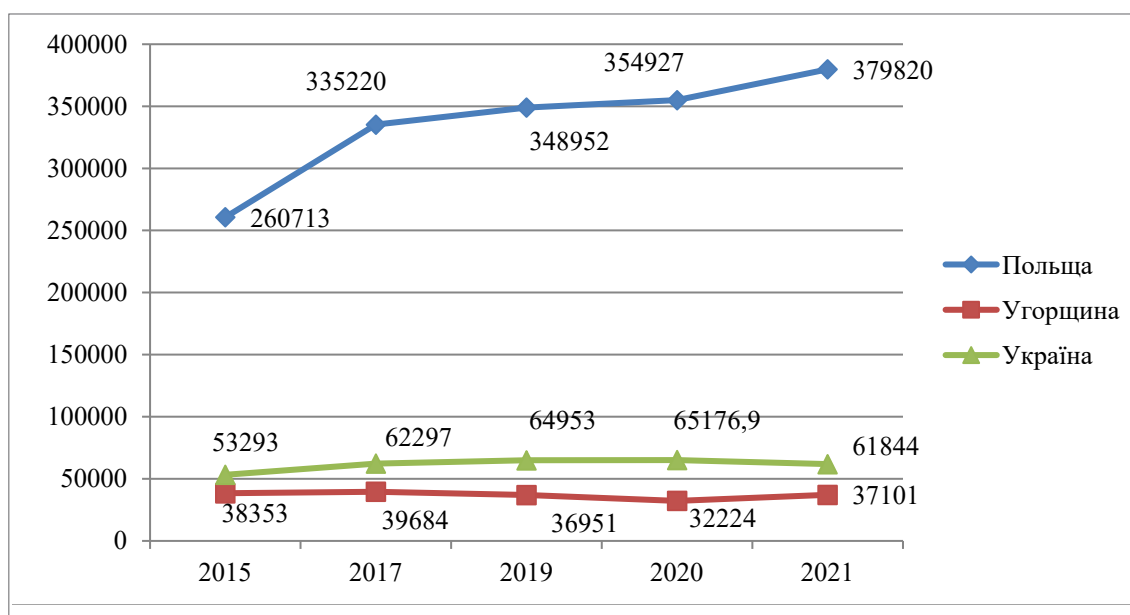

Рис. 5. Динаміка вантажообороту автомобільним транспортом у суміжних країнах-членах ЄС, 2015–2021 рр., млн. тонно-кілометрів
Джерело: [8–9]

На повітряний, морський та річковий транспорт припадає менше ніж 1% вантажних перевезень в Україні. У сусідніх з Україною країнах-членах ЄС на авіаперевезення також припадає менше ніж 1%. У Румунії на річковий транспорт припадає 7% вантажних перевезень. Це найбільша частка серед сусідніх країн-членів ЄС. Морський транспорт також відіграє значну роль у румунських вантажних перевезеннях, на нього припадає 11,6%.

На Польщу припадає чверть обсягів автомобільних вантажних перевезень серед країн ЄС: у період з 2013 по 2020 рік динаміка зростання обсягів поль-

ських автомобільних вантажних перевезень була позитивною, і її частка зростає з 17% до 26% від загальних обсягів автомобільних вантажних перевезень в ЄС частка Угорщини в обсягах автомобільних вантажних перевезень; частка Словаччини та Румунії незначна — менше ніж 1%; частка Угорщини є незначною і коливається в межах 2–3% протягом періоду (див. рис. 5).

Серед країн ЄС, які межують з Україною, Польща також лідує за обсягами вантажних перевезень залізницею. Водночас обсяги залізничних перевезень в Україні значно перевищують аналогічні показники

сусідніх країн ЄС, хоча й зменшилися між 2013 та 2020 рр. Щоб оцінити та порівняти розвиток логістичних систем у різних країнах, Світовий банк розробив Logistics Performance — звіт про індекс (LPI). Цей показник ефективності логістики дуже важливий для економічного зростання торгівлі та національної економіки. Ефективність внутрішньої логістики все більше стає важливим фактором економічного зростання, диверсифікації та зменшення бідності. Для сектору логістики, тобто компаній, які займаються організацією та координацією транспортування товарів від виробників до споживачів та управлінням запасами, найважливішими показниками є витрати на навантаження та розвантаження, митне очищення та транспортування. Об'єктивна оцінка розвитку логістики — це проблема, яку намагаються вирішити багато науково-дослідних інститутів, міжнародних організацій та вчених. Тому аналіз та вдосконалення цих механізмів оцінювання на національному рівні є актуальним завданням і сьогодні.

Для України в період 2007–2018 рр. країна набрала 2,83 з 5 максимальних балів і покращила свою позицію з 78-го до 66-го у світовому рейтингу (рис. 6).

В умовах глобалізації та дедалі більшої зовнішньоторговельної діяльності логістика набуває все більшого значення. Особливо в Україні потреба в ефективній матеріально-технічній підтримці міжнародної торгівлі зростає з кожним днем. Стратегія логістики впливає на багато факторів, від координації постачання до задоволення потреб клієнтів, власників і акціонерів. Індекс ефективності логістики (LPI) надає цінну інформацію про стан української логістичної системи. За даними Світового банку, у 2012 та 2018 рр. Україна займала 66/160 місце в рейтингу LPI.

Проте, якщо взяти до уваги динаміку 2023 р., стає зрозуміло, що загальна ситуація в Україні погіршується. Його рейтинг підвищився з 66-го до 79-го; з 70-го у 2012 році до 89-го у 2023 р. з подальшим падінням у рейтингу інфраструктури. Найбільшим логістичним викликом є блокада морських портів після 24 лютого 2022 р. яка серйозно послабила логістичний потенціал країни.

На сьогоднішні 75% зовнішньої торгівлі України здійснюється через морські порти. Звичайно, така ситуація не може не вплинути на позиції України в міжнародних рейтингах [12]. Індекс ефективності логістики в Україні сягнув 2,83, що дозволило Україні посісти 66 місце в рейтингу розвитку логістики (табл. 2).

Внаслідок бойових дій в Україні очевидно, що процес логістики в нашій країні ускладнюється, оскільки більшість логістичних маршрутів зазнали бомбардувань або перебувають під загрозою авіаударів. Така ситуація свідчить про виникнення та подальшу ескалацію серйозних проблем у логістичному секторі. На практиці ці проблеми включають необхідність перерозподілу вантажів на різні види транспорту; черги на кордонах, контрольно-пропускних пунктах і пунктах перетину кордону; неможливість своєчасної доставки вантажів через критично обмежені логістичні альтернативи (морські порти закриті, більшість залізниць зруйновані, повітряний простір закритий); дефіцит кадрів, що призводить до скорочення кількості відділів у логістичних компаніях [13, с. 90].

Це свідчить про те, що багато проблем у національній логістичній системі залишаються невирішеними, що призводить до затримок і додаткових витрат у транспортному процесі. Проблемними за-

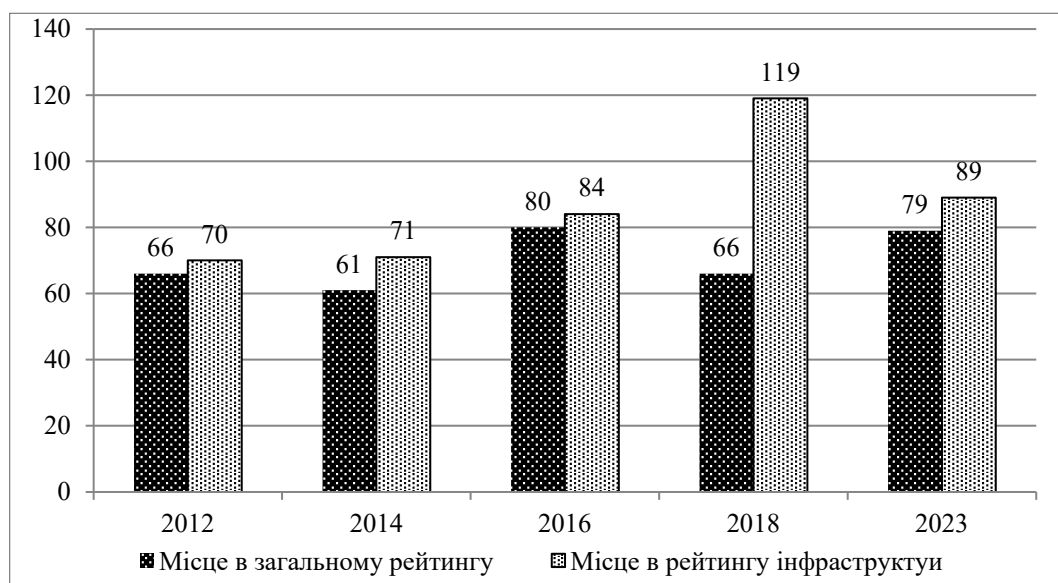

Рис. 6. Місце України у світовому рейтингу логістики зі 160 країн
Джерело: сформоване автором на основі [11]

Таблиця 2

Субіндекси LPI окремих країн та України за 2018–2023*

Країна	Оцінка LPI	Митниця	Інфраструктура	Логістика	Своєчасність
2018					
Німеччина	4,1	3,9	4,3	4,2	4,2
Швеція	4,0	4,0	4,2	4,2	4,1
Бельгія	4,0	3,9	4,1	4,2	4,0
Польща	3,6	3,4	3,5	3,6	3,8
Україна	2,7	2,4	2,4	2,6	2,6
Німеччина	4,1	3,9	4,3	3,7	4,2
2023					
Німеччина	4,1	3,9	4,3	4,2	4,1
Швеція	4,0	4,0	4,2	4,2	4,2
Бельгія	4,0	3,9	4,1	4,2	4,2
Польща	3,6	3,4	3,5	3,6	3,9
Україна	2,7	2,4	2,4	2,6	3,1
Німеччина	4,1	3,9	4,3	4,2	4,1

Джерело: сформовано автором на основі [11]

лишаються показники «інфраструктура», «митниця» та «міжнародна доставка».

Аналізуючи динаміку ключових елементів та інтегрованих показників (LPI) в Україні (рис. 7), можна сказати, що вони значно погіршилися в період 2014–2023 рр.

Аналіз поточного стану та позиціонування транспортно-логістичної системи України (рис. 8) показує, що Україна ще не досягла свого повного потенціалу на ринку транспортно-логістичних послуг, який за останніми даними становить 54%. Якість роботи митних органів (з 69-го на 90-те місце), міжнародних перевезень (з 67-го на 75-те), відстеження вантажів (з 50-го на 76-те) та своєчасної

доставки (з 52-го на 94-те), інфраструктури (з 71-го на 89-те місце).

Загалом спостерігається негативна тенденція, зумовлена внутрішніми чинниками. Внаслідок більш інтенсивного розвитку інших країн індекс України впав з 61-го на 79-те місце. Загалом варто зазначити, що станом на 2022 р. Україна, попри вигідне географічне розташування, використовує лише половину (54%) свого транзитного потенціалу порівняно з великими країнами та країнами ЄС. У період відносної стабільності цей сектор становив близько 6% ВВП, але 5,5% під час COVID-2019 і лише 3,94% у період військової агресії з боку росії, яка розпочалася у 2022 р.

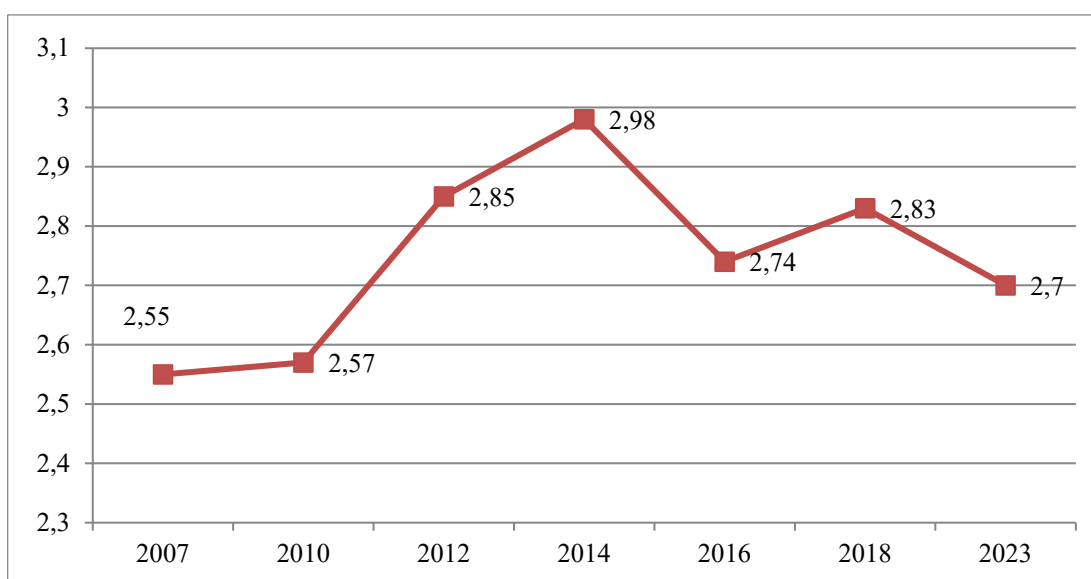

Рис. 7. Індекс ефективності логістики України

Джерело: сформовано автором на основі [11]

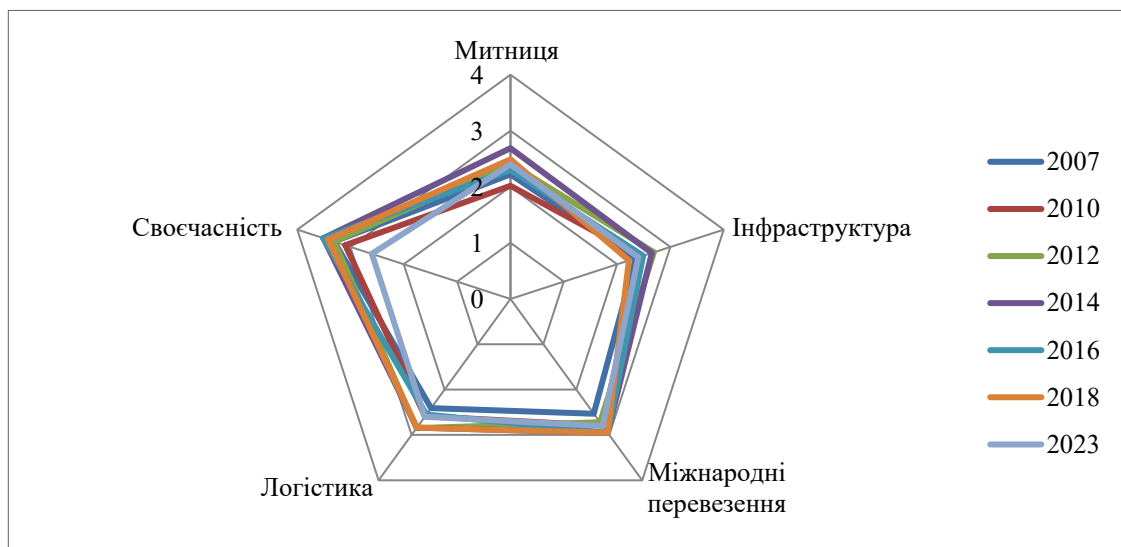

Рис. 8. Субіндекс LPI України за 2007–2023 рр.

Джерело: сформовано автором на основі [11]

Попри суб'єктивність в оцінці індексу LPI, слід зазначити наявність об'єктивних перешкод, пов'язаних із низькою активністю інвесторів у розвитку національної транспортно-логістичної інфраструктури, зокрема: рівень розвитку транспортно-логістичної інфраструктури все ще низький та послуги; недоопрацьовані закони про логістику, земельні відносини, інвестиційну підтримку, міжнародні стандарти оцінки, включно з міжнародною системою вимірювання CESMM; явний характер державно-приватного партнерства щодо фінансування транспортної інфраструктури та відсутність приватних інвестицій; відсутність правових механізмів повернення інвестицій для іноземних інвесторів та податкових пільг; високий рівень корупції та ризиків; слабка інтеграція української транспортно-логістичної системи в транспортно-логістичну систему Європи та Євразії; рівень технічної оснащеності транспортної галузі (авіаційний, залізничний, водний) тощо [15, с. 28].

Інфраструктурні проекти, реалізовані в період 2020–2023 рр. (переважно пов'язані з масштабним будівництвом), покращили якість транспортної інфраструктури на 8,1%. Однак це лише єдиний позитивний результат впроваджених рішень у сфері транспортної логістики. Ефективність митного та прикордонного контролю знизилася на 3,6%, здатність організувати постачання за конкурентоспроможними цінами знизилася на 1,1%, пропускна здатність і якість логістичних послуг значно знизилася на 8,5%, а заплановані або очікувані терміни доставки зменшилися на 24,0%. Навпаки, українські системи транспортної логістики змогли впоратися з викликом і забезпечити транспортування товарів першої необхідності в Україну та з України, попри значні потрясіння, яких система зазнала на початку війни, і незважаючи на зниження ефективності [16, с. 701].

Тому питання оптимізації транспортно-логістичних процесів та їх раціоналізації є надзвичайно важливим. Нагальність вирішення цієї проблеми також зумовлена реаліями війни. Війна накладає серйозні обмеження на всі сфери життєдіяльності. Передусім це стосується логістичного сектору (доставка, транспорт тощо). Вітчизняний бізнес у логістичному процесі стикається з новими, досі невикористаними загрозами [17].

Але не дивлячись на усі складнощі, вплив глобалізації диктує певні правила і норми для розвитку транспортної логістики. Глобалізація трансформує транспортну логістику, створюючи як нові можливості, так і багато ризиків, які потребують аналізу.

Економічні ризики, пов'язані з впливом глобалізації на розвиток транспортної логістики систематизовано у табл. 3.

Регуляторне середовище в Україні може бути складним для транспортної логістики через високий рівень бюрократії, регуляції, що постійно змінюються, а іноді й незрозумілі закони. Це створює додаткові перешкоди для логістичних компаній, особливо у сфері митного оформлення та отримання необхідних ліцензій. Військові дії Росії та анексія Криму та інших територій мали значний вплив на логістичні маршрути, транспортну безпеку та міжнародні торгові відносини. Закриття традиційних судноплавних маршрутів, блокування доступу до портів в Азовському морі та зростання військових загроз призвели до необхідності пошуку альтернативних маршрутів та збільшення витрат на логістику.

Для підвищення ефективності та конкурентоспроможності транспортної логістики України необхідна подальша інтеграція з глобальними транспортно-логістичними мережами. Це потребує адаптації до міжнародних стандартів, підвищення якості обслуговування та застосування сучасних логістичних тех-

Таблиця 3

Економічні ризики впливу на розвиток транспортної логістики в умовах глобалізації

Економічні ризики	Причини впливу	Характеристика
Ризик збоїв у ланцюгах постачання	Зовнішні фактори	Геополітична нестабільність, стихійні лиха та пандемії можуть спричинити серйозні перебої в глобальних ланцюгах постачання. Це створює ризик для компаній, які сильно залежать від імпорту.
	Економічний вплив	Порушення в ланцюгах постачання можуть збільшити транспортні витрати, призвести до дефіциту продукції та затримок у постачанні, зменшити доходи компанії та підвищити ціни для кінцевих споживачів.
Коливання валютних курсів	Причина ризику	Глобальні бізнес-операції часто пов'язані з операціями в іноземній валюті. Коливання валютних курсів можуть призвести до валютних втрат.
	Наслідки	Це збільшує невизначеність у прогнозуванні результатів діяльності компанії та впливає на прибутковість угод і вартість логістичних операцій.
Протекціонізм і зміна тарифів	Політичний ризик	Деякі країни вживають протекціоністських заходів, таких як підвищення імпортних тарифів та квот. Це може обмежити доступ до ринку та збільшити вартість товарів.
	Економічний вплив	Протекціоністська політика призводить до зростання транспортних витрат, оскільки компанії змушені шукати альтернативні маршрути постачання або сплачувати додаткові тарифи.
Ризики екологічних обмежень та регуляцій	Посилення регуляцій	Екологічні стандарти в транспортній галузі, включаючи викиди парникових газів і використання екологічних технологій, стають все більш жорсткими в усьому світі.
	Економічний вплив	Це може вимагати додаткових інвестицій у транспорт та інфраструктуру, що може збільшити витрати на логістику.
Конкурентні ризики та консолідація ринку	Зростання конкуренції	Зростаюча консолідація глобальних компаній може зменшити можливості для малих компаній та збільшити попит на інновації.
	Економічний вплив	Конкуренція посилює тиск на ціни та прибутковість логістичних компаній, що може призвести до необхідності скорочення витрат та підвищення ефективності.

Джерело: авторська розробка

Таблиця 4

Ризики та можливості розвитку транспортної логістики

Ризики	Можливості
Економічні ризики: – залежність від глобальних ринків; – коливання ціни на енергоносії	Розширення ринків та зростання торгівлі – інтеграція світових ринків; – збільшення обсягів міжнародної торгівлі
Політичні ризики: – геополітична нестабільність; – митні бар'єри	Ефективність та зниження витрат – оптимізація логістичних ланцюгів; – впровадження інноваційних технологій
Екологічні ризики: – кліматичні зміни; – екологічні вимоги	Зростання ролі мультимодальних перевезень: – глобалізація покращення розвитку мультимодальних транспортних систем
Технологічні ризики – кіберзагрози; – застарілі технології	Впровадження сталих транспортних рішень: – глобалізація стимулює компанії інвестувати в зелені технології
Соціальні та культурні ризики – кадрові проблеми; – соціальні протести	Збільшення інвестицій у транспортну інфраструктуру: – глобалізація сприяння розвитку інфраструктури
Регуляторні ризики: – зміни в міжнародних стандартах	

Джерело: авторська розробка

нологій. Інвестиції в модернізацію інфраструктури, спрощення регуляторного середовища, підвищення безпеки та надійності руху, а також активне просування технологічних інновацій та міжнародного

співробітництва можуть бути важливими кроками вперед. Такі заходи забезпечать сталий розвиток логістичної галузі України та сприятимуть економічному зростанню та міжнародній інтеграції країни.

Позитивні наслідки глобалізації для розвитку транспортної логістики:

1. Розширення ринків: розвиток нових ринків стимулює попит на логістичні послуги та створює нові можливості для логістичних операторів.

2. Технологічні інновації: впровадження цифрових технологій, таких як інтернет речей (IoT) та блокчейн, сприяє підвищенню ефективності управління ланцюгами постачання.

3. Економія на масштабах: компанії можуть збільшити обсяги виробництва та знизити витрати на одиницю продукції завдяки глобальним ланцюгам постачання.

Глобалізація відкриває нові можливості для розвитку транспортно-логістичних послуг, але водночас створює низку економічних ризиків, якими підприємства повинні активно керувати. Успіх залежить від

здатності швидко адаптуватися до змін, ефективно управляти ризиками, знижувати витрати та інвестувати в інноваційні технології, які підвищують надійність постачання.

Це, з одного боку, відкриває нові можливості для міжнародної торгівлі, ринкової інтеграції та впровадження нових технологій, а з іншого боку створює ризики, пов'язані з економічною, політичною, екологічною та соціальною нестабільністю (табл. 4).

Глобалізація відкриває багато можливостей для розвитку послуг транспортної логістики, включаючи доступ до нових ринків, технологічні інновації та підвищення ефективності транспорту. Однак це також має багато потенційних ризиків.

Проаналізуємо найважливіші світові тенденції, які безпосередньо впливають на напрями та потенційні перспективи розвитку транспортної логістики (табл. 5).

Таблиця 5

Основні глобальні тренди транспортної логістики

Тренди	Характерна особливість
Цифрова трансформація у транспортній логістиці	Однією з успішних концепцій є Центр цифрової логістики, який допомагає логістичним компаніям досягти успіху: – електронний обмін даними; – планування ланцюгів постачання в кінцевому підсумку знижує логістичні витрати; – планування інтермодальних перевезень; – швидке реагування на дорожні умови та черги на кордонах за допомогою комп'ютерних систем допомагає збільшити пропускну здатність.
Організація логістики інтернет-торгівлі	Стрімке зростання транскордонної електронної комерції в середньому на 20% на рік збільшить частку експрес-доставки, що зумовить необхідність будівництва логістичних складів для безмитного зберігання великогабаритних вантажів та цифрової трансформації галузі (електронний документообіг, складські роботи).
Контейнеризація	Обсяг вантажів, що перевозяться в контейнерах, продовжує зростати, що підвищує безпеку вантажів, значно знижує витрати на транспортування і зберігання та збільшує швидкість доставки.
Монополізація транспортно-логістичних компаній (злиття та поглинання)	Управління ланцюгами постачання можна зробити ефективнішим за рахунок: – синхронізація бізнес-процесів, зокрема точність планування через єдині інформаційні канали, що дозволяють прогнозувати попит; – постійний моніторинг всього ланцюга постачання; – ефективність бізнес-процесів, що знижує витрати на логістику
Зростання вимог до якісних показників транспортної логістики та кастомізація виробництва	Глобалізація світової економіки призвела до помітного посилення конкуренції. Основною сучасною тенденцією у виробництві є кастомізація, тобто надання продукції характеристик і параметрів, які відповідають конкретним вимогам споживачів, що також висуває нові вимоги до логістики, такі як узгодження індивідуальних вимог до продукції та її постачання.
Мультимодальні транспортно-логістичні центри	В МТЛЦ інтегруються товарні, інформаційні та фінансові потоки, а також різні види транспорту (залізничний, автомобільний). Ефективне управління товарними потоками через МТЛЦ з використанням цифрових технологій забезпечує максимальну синергію на основі координації різних видів транспорту.
Збільшення інвестицій у логістичні стартапи з боку венчурних фондів	Венчурні інвестиції в перспективні логістичні стартапи зростають, особливо в нові технології управління складом, роботизовані складські операції, електричний транспорт, дрони та цифрові рішення. Окрім фінтех-компаній, з'явився термін «логістичні компанії». Логістичні компанії прагнуть створювати не лише нові технології, але й нові бізнес-моделі для логістики, засновані на спільному використанні транспорту, такі як Uber Freight.
Екологічна логістика	Екологічні вимоги до логістичних систем з кожним роком зростають. Вводяться заборони на використання транспортних засобів, які забруднюють навколишнє середовище, створюють високий рівень шуму і не обладнані спеціальними системами, що знижують ризики при водінні і маневруванні. Логістична галузь стає все більш вуглецево ефективною.

Джерело: побудовано автором на основі [18]

Таким чином, глобалізація є багатогранним процесом, який включає соціально-економічні, політичні, технологічні та культурні аспекти суспільства. Головними передумовами цього процесу є інформація, нові технології, політичні зміни та розвиток економічної інтеграції, які і впливатимуть на розвиток транспортної логістики.

З одного боку, глобалізація позитивно впливає на економічну інтеграцію транспортної логістики, сприяючи вільному переміщенню товарів і послуг, технологічному розвитку, підвищенню економічної продуктивності, культурному обміну та розвитку капіталу. З іншого боку, це призводить до економічної нерівності, негативного впливу на місцевих виробників, екологічних проблем, політичних конфліктів і втрати культурної ідентичності. Використання глобальних ланцюгів і каналів постачання в бізнесі вимагає все більш кваліфікованого та інтегрованого цифрового управління міжнародними транспортно-логістичними процесами.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Основними рушійними силами глобалізації ринку транспортної логістики сьогодні є економічне зростання, перспективи розвитку світового ринку, регіоналізація, міжнародна конкуренція, технологічна експансія, дерегуляція транспорту та розвиток логістичної інфраструктури. В умовах зростаючої конкуренції на ринку виграє той, хто першим доставить споживачам товари належної якості та забезпечить необхідний рівень обслуговування. Успішна глобалізація з перевагами інтеграції може бути досягнута шляхом вибору найкращої стратегії.

Транспортно-логістичний сектор України активно розвивався під час військових дій на території нашої країни і перебуває в процесі адаптації до мінливого глобального ринкового середовища. Розвиток інфраструктури, інтеграція новітніх технологій, збільшення обсягів міжнародних автомобільних перевезень та вирішення суперечок з іноземними перевізниками є важливими аспектами логістичного майбутнього країни.

Подолання цих проблем, безумовно, є актуальним завданням у контексті того, що ринок транспортно-логістичних послуг розвивається позитивно завдяки розширенню економічних зв'язків і міжнародної співпраці. Це призводить до транспортних потоків, у яких особливу роль відіграють міжнародні транспортні коридори, розвивається транспортно-логістична інфраструктура та формуються нові транспортно-логістичні послуги. Крім того, сучасні тенденції розвитку глобальних транспортно-логістичних послуг характеризуються підвищенням вимог споживачів до якості послуг та вимог іноземних партнерів до кадрового потенціалу та системи управління.

Усе це свідчить про зростання ролі транспортної логістики у світовій економіці. Глобалізація і транспортна логістика є взаємозалежними процесами. Глобалізація стимулює розвиток і вдосконалення логістичних послуг, тоді як транспортна логістика створює основу для розширення світової економіки. Водночас обидва процеси стикаються з такими викликами, як геополітичні зміни, регуляторні обмеження та екологічні вимоги, які вимагають інноваційних підходів для подальшого розвитку.

Література

1. Сташенко Ю.В., Гавриловський О.С. Сучасні тенденції розвитку глобального ринку транспортно-логістичних послуг. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1427> (дата звернення: 25.09.2024).
2. Бут-Гусаїм О.Г. Умови та вплив глобалізаційних перетворень на діяльність бізнес-структур. *Бізнес Інформ*. 2024. № 1. С. 29–45.
3. Хмелевський О.В. Міжнародна логістика у ключових трендах її розвитку. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 38. С. 61–67.
4. Зубров С.М. Ефективний логістичний менеджмент в умовах глобальних ризиків та трансформацій для України. *Економіка: реалії часу*. 2024. № 3 (73). С. 104–112. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2024/No3/104.pdf> (дата звернення: 25.09.2024).
5. Logistics Market Size to Attain Around USD18.23 Trillion by 2032. *GlobeNewswire*. 2023. URL: <https://www.globenewswire.com/en/news-release/2023/02/24/2615323/0/en/Logistics-Market-Size-to-Attain-Around-USD-18-23-Trillion-by-2032.html> (дата звернення: 25.09.2024).
6. Круковська О.В. Логістика як інструмент ринкової економіки. *Таврійський науковий вісник*. Серія: Економіка. 2024. Вип. 19. С. 69–76.
7. World Trade Statistical Review 2023. *WTO*. 2023. URL: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/wtsr_2023_e.pdf (дата звернення: 25.09.2024).
8. *Євростат*. URL: https://commission.europa.eu/index_en (дата звернення: 25.09.2024).
9. *Державна служба статистики України*. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 25.09.2024).

10. Кордяк М. О., Романенко Д. О. Аналіз логістичної ефективності України за міжнародним індексом LPI. *POLIT. Challenges of science today*. 2021. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/50518> (дата звернення: 25.09.2024).
11. Індекс ефективності логістики. URL: <https://lpi.worldbank.org/> (дата звернення: 25.09.2024).
12. Сігаєва Т. Є., Місюкевич В. І., Тимченко А. М. Логістичне забезпечення міжнародної торгівлі: необхідність та стан в сучасних умовах. *Економіка та суспільство*. 2023. № 54. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2726> (дата звернення: 25.09.2024).
13. Калюжна Н. Г., Шеремет А. С. Логістична система України: актуальні проблеми та пріоритети відновлення. *Бізнес Інформ*. 2022. № 4. С. 90–96.
14. Новальська Н. І., Клименко В. В., Москаленко О. І., Селіщев С. В. Особливості трансформації транспортно-логістичних послуг в Україні. *Науковий журнал*. 2021. № 4(52). С. 389–397.
15. Виклюк М. І. Аналіз інвестиційної діяльності у сфері розвитку транспортно-логістичної інфраструктури України. *Інфраструктура ринку*. 2023. Вип. 72. С. 28–34.
16. Яновська В., Парфентьева О. Підходи до вимірювання ефективності логістики та транспорту. *Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Київ, 22 листопада 2023 р.). Київ: ДУІТ, ХНУРЕ, МНТУ, 2023. 821 с.
17. Кузяк В. В. Управління логістичними процесами в Україні: проблеми та шляхи розв'язання в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2833> (дата звернення: 25.09.2024).
18. Шевчук А. Тренди розвитку міжнародної транспортної логістики. *Modeling the development of the economic systems*. 2022. *Bun.* 2. С. 55–61. URL: <https://mdes.khmnu.edu.ua/index.php/mdes/article/view/55> (дата звернення: 25.09.2024).

References

1. Stashenko, Yu. V., & Havrylovskiy, O. S. (2022). Suchasni tendentsii rozvytku hlobalnoho rynku transportno-lohystychnykh posluh [Current trends in the global market of transport and logistics services]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 39. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1427> [in Ukrainian].
2. But-Husaim, O. H. (2024). Umovy ta vplyv hlobalizatsiinykh peretvoren na diialnist biznes-struktur [Conditions and impact of globalization transformations on the activities of business structures]. *Biznes Inform*, 1, 29–45 [in Ukrainian].
3. Khmelevskiy, O. V. (2019). Mizhnarodna lohistyka u kliuchovykh trendakh yii rozvytku [International logistics in key trends of its development]. *Infrastruktura rynku*, 38, 61–67 [in Ukrainian].
4. Zubrov, S. M. (2024). Efektyvnyi lohystychnyi menedzhment v umovakh hlobalnykh ryzykiv ta transformatsii dlia Ukrainy [Effective logistics management in the context of global risks and transformations for Ukraine]. *Ekonomika: realii chasu*, 3 (73), 104–112. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2024/No3/104.pdf> [in Ukrainian].
5. Logistics Market Size to Attain Around USD18.23 Trillion by 2032. *GlobeNewswire*. 2023. URL: <https://www.globenewswire.com/en/news-release/2023/02/24/2615323/0/en/Logistics-Market-Size-to-Attain-Around-USD-18-23-Trillion-by-2032.html>.
6. Krukovska, O. V. (2024). Lohistyka yak instrument rynkovoi ekonomiky [Logistics as a tool of the market economy]. *Tavriyskyi naukovyi visnyk. Seriya: Ekonomika*, 19, 69–76 [in Ukrainian].
7. World Trade Statistical Review 2023. *WTO*. 2023. URL: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/wtsr_2023_e.pdf.
8. *Yevrostat*. URL: https://commission.europa.eu/index_en.
9. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy — State Statistics Service of Ukraine*. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].
10. Kordiak, M. O., & Romanenko, D. O. (2021). Analiz lohystychnoi efektyvnosti Ukrainy za mizhnarodnym indeksom LPI [Analysis of Ukraine's logistics efficiency according to the international LPI index]. *Challenges of science today*. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/50518> [in Ukrainian].
11. *Indeks efektyvnosti lohistyky — Logistics efficiency index*. URL: <https://lpi.worldbank.org/> [in Ukrainian].
12. Sihaieva, T. Ie., Misiukevych, V. I., & Tymchenko, A. M. (2023). Lohystychnе zabezpechennia mizhnarodnoi torhivli: neobkhdnist ta stan v suchasnykh umovakh [Logistics support of international trade: necessity and status in modern conditions]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 54. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2726> [in Ukrainian].
13. Kaliuzhna, N. H., Sheremet, A. S. (2022). Lohystychna systema Ukrainy: aktualni problemy ta priorytety vidnovlennia [Ukraine's logistics system: current problems and priorities for recovery]. *Biznes Inform*, 4, 90–96 [in Ukrainian].
14. Novalska, N. I., Klymenko, V. V., Moskalenko, O. I., & Selishchev, S. V. (2021). Osoblyvosti transformatsii transportno-lohystychnykh posluh v Ukraini [Features of the transformation of transport and logistics services in Ukraine]. *Naukoiemni tekhnolohii*, 4(52), 389–397 [in Ukrainian].
15. Vykliuk, M. I. (2023). Analiz investytsiinoi diialnosti u sferi rozvytku transportno-lohystychnoi infrastruktury Ukrainy [Analysis of investment activity in the development of transport and logistics infrastructure in Ukraine]. *Infrastruktura rynku*, 72, 28–34 [in Ukrainian].

16. Yanovska, V., & Parfentieva, O. (2023). Pidkhody do vymiriuvannia efektyvnosti lohistyky ta transport [Approaches to measuring the efficiency of logistics and transportation]. *Materialy IV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii*. Kyiv: DUIT, KhNURE, MNTU [in Ukrainian].

17. Kuziak, V. V. (2023). Upravlinnia lohistychnymy protsesamy v Ukraini: problemy ta shliakhy rozviazannia v umovakh voiennoho stanu [Management of logistics processes in Ukraine: problems and solutions under martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 55. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2833> [in Ukrainian].

18. Shevchuk, A. (2022). Trendy rozvytku mizhnarodnoi transportnoi lohistyky [Trends in the development of international transport logistics]. *Modeling the development of the economic systems*, (2), 55–61. URL: <https://mdes.khmnmu.edu.ua/index.php/mdes/article/view/55> [in Ukrainian].